

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 151/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Hlavná 11, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/24/2023 z 25. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať jej finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola uznesením povereného súdneho komisára sp. zn. 10D/587/2017 z 9. novembra 2018 v spojení s uznesením Okresného súdu Topoľčany sp. zn. 10D/587/2017 z 19. februára 2019 ustanovená za správkyňu časti dedičstva (obchodného podielu) po poručiťovi (svojom otcovi) v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] v konkurze, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „obchodná spoločnosť“ alebo „zapísaná osoba“), a oprávnená na výkon práv konateľa v tejto obchodnej spoločnosti.

3. Sťažovateľka doručila 8. marca 2019 a 2. januára 2020 Okresnému súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“ alebo „registrový súd“) návrh na zápis zmeny údajov obchodnej spoločnosti spočívajúcich v zmene konateľa obchodnej spoločnosti (za konateľa mala byť vymenovaná sťažovateľka), sídla obchodnej spoločnosti a priezviska a bydliska sťažovateľky ako konateľky. K vymenovaniu sťažovateľky za konateľku obchodnej spoločnosti a zmene sídla obchodnej spoločnosti malo dôjsť rozhodnutiami jediného spoločníka (sťažovateľky) pri výkone právomoci valného zhromaždenia z 27. februára 2019 a 13. decembra 2019. Registrový súd okrem požadovaných zmien údajov v obchodnom registri vykonal aj zmenu spoločníka v obchodnej spoločnosti a za spoločníka obchodnej spoločnosti do obchodného registra zapísal sťažovateľku. Podaním doručeným registrovému súdu 16. apríla 2021 žiadal súdny komisár o súčinnosť a domáhal sa zdôvodnenia zápisu predmetných údajov do obchodného registra.

4. Registrový súd uznesením sp. zn. 23Exre/202/2021 z 3. júna 2021 v zmysle § 299 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) zrušil zápis údajov vykonaných v obchodnom registri týkajúcich sa obchodnej spoločnosti. Krajský súd v Nitre na základe odvolania sťažovateľky uznesením sp. zn. 15Cob/76/2021 z 30. novembra 2021 zrušil uznesenie registrového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že konanie o zrušení zápisu údajov je možné vykonať len na návrh, ktorý musí byť odôvodnený a podaný osobou, ktorá má na jeho podaní právny záujem. Žiadosť o súčinnosť súdneho komisára takýmto návrhom nebola, a to ani po obsahovej stránke. Skonštatoval, že v danom prípade malo byť začaté konanie o zosúladení údajov podľa § 289 v spojení s § 291 ods. 1 CMP.

5. Po vrátení veci na ďalšie konanie registrový súd uznesením č. k. 23Exre/202/2021-157 z 11. apríla 2022 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 15Cob/86/2022-195 z 31. januára 2023 rozhodol o výmaze a zápise údajov do obchodného registra obchodnej spoločnosti v súlade so skutočným právnym stavom (do registra bol opätovne zapísaný poručiteľ a pôvodné sídlo obchodnej spoločnosti) s odôvodnením, že sťažovateľka sa nemohla stať a ani nestala spoločníkom v obchodnej spoločnosti na základe jej ustanovenia do funkcie správcu časti dedičstva. Nadobudla však práva a povinnosti spoločníka podľa § 122 Obchodného zákonníka, avšak iba v nevyhnutnom rozsahu. Sťažovateľka sa nestala konateľom a spoločníkom v obchodnej spoločnosti, a tak nebola z titulu správy dedičstva oprávnená zvolať valné zhromaždenie obchodnej spoločnosti, ktoré bolo oprávnené menovať jej konateľa, resp. meniť sídlo a prípadne spoločenskú alebo zakladateľskú zmluvu.

6. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením podané dovolanie zamietol. Namietanú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorú sťažovateľka videla v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu pre absenciu odôvodnenia týkajúceho sa vyhodnotenia postavenia sťažovateľky vo vzťahu k možnosti konať ako jediná dedička a nadobúdateľka práv spoločníka *ex lege*, a nie ako správkynia obchodného podielu, najvyšší súd neuznal, pričom konštatoval, že uznesenie odvolacieho súdu obsahuje zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok a jeho odôvodnenie vyhodnotil ako splňajúce parametre zákonného odôvodnenia. Najvyšší súd tak konštatoval, že dovolanie je v tejto časti neprípustné a ako také ho podľa § 447 písm. c) CSP odmietol. Dovolanie uplatnené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP pre nepredloženie žiadnej argumentácie sťažovateľkou najvyšší súd odmietol

podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolaciami dôvodmi. Najvyšší súd však vzhľadom na prípustnosť dovolania v časti dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP týkajúcich sa položených právnych otázok uskutočnil vo veci meritórny prieskum. K prvej sťažovateľkou formulovanej otázke v znení „*Je registrový súd oprávnený podľa § 278 písm. b) CMP, t. j. v konaní zosúladienie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom, oprávneným posudzovať už vykonaný zápis zmeny údajov obchodnej spoločnosti, ak od zápisu zmeny údajov uplynula lehota viac ako 3 kalendárne mesiace a ak do uplynutia uvedenej lehoty nebol podaný návrh podľa § 131 ods. 1 ObZ?*“ najvyšší súd uviedol, že táto otázka je z dovolacieho prieskumu vylúčená v súvislosti s tým, že jej posúdenia sa dovolateľka domáhala, tvrdiac zmätočnosťnú vadu. Zároveň však uviedol svoj postoj, podľa ktorého je rozhodnutie správkyne ničotné, keďže nerozhodoval spoločník, a jeho prieskum tak nie je obmedzený lehotou na napadnutie podľa § 131 Obchodného zákonníka.

7. Druhou otázkou sa sťažovateľka pýtala, či „*Je v konaní o dedičstve podľa § 158 a nasl. CMP notár ako súdny komisár oprávnený v uznesení o ustanovení správcu časti dedičstva podľa § 182 a nasl. CMP vo vzťahu k správe obchodného podielu poručiteľa v obchodnej spoločnosti poveriť správcu časti dedičstva aj výkonom práv konateľa ako štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti?*“. Podľa najvyššieho súdu „*správca časti dedičstva - obchodného podielu je podľa platnej právnej úpravy procesnoprávnym inštitútom a účelom správy dedičstva je zachovanie majetku poručiteľa jeho náležitým spravovaním počas prebiehajúceho dedičského konania. Skutkové a právne okolnosti, ktoré vplyvajú na konkrétny spôsob výkonu správy správcom dedičstva, sú rozdielne. Vo veci prejednávanej sa však počas dedičského konania preukázalo, že konanie vykazuje aj znaky majetkového sporu vo vzťahu k predmetu správy - obchodného podielu. Z uvedeného vyplýva, že v priebehu dedičského konania nebolo potvrdené postavenie jediného nespochybniteľného dediča obchodného podielu, ktorý by aj pred právoplatným ukončením dedičského konania mohol vykonávať práva a povinnosti spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným. V danej situácii notár ako súdny komisár poveril uznesením závetnú dedičku výkonom správy časti dedičstva - obchodného podielu poručiteľa. V konkrétnych právnych a skutkových okolnostiach, kedy bol poručiteľ jediným spoločníkom a jediným konateľom, bol rozsah správy zameraný na obchodný podiel a účelom správy, výslovne pozitívne vymedzeným, bol výkon práv konateľa tejto spoločnosti, teda zastupovanie spoločnosti vo vzťahu k orgánom verejnej moci a tretím osobám. Bez uvedeného účelu spravovania obchodného podielu by bola činnosť spoločnosti ochromená a právna norma o dedení obchodného podielu v spoločnosti s jediným spoločníkom by bola obsolétna, pretože spoločnosť by v priebehu dedičského konania de facto zanikala. Správca obchodného podielu je osobitným druhom poverenia konania za podnikateľa, ktorý vyplýva z CMP, správca vykonáva úkony vo svojom mene, zaväzujúc spoločnosť, v konečnom dôsledku dediča/dedičov obchodného podielu. Ustanovený správca dedičstva nie je oprávnený vykonávať úkony zodpovedajúce v plnom rozsahu oprávneniam spoločníka obchodnej spoločnosti, ani jej konateľa, keďže rozsah jeho kompetencie je obmedzený výlučne účelom daným dedičským konaním - udrжанím danej majetkovej hodnoty tak, aby táto mohla byť predmetom dedenia v podľa možnosti nezmenenom stave.*“.

8. Tretia otázka bola formulovaná takto: „*Je v konaní o dedičstve podľa § 158 a nasl. CMP správca časti dedičstva ustanovený notárom ako súdnym komisárom na správu obchodného podielu poručiteľa oprávneným na výkon pôsobnosti valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti v súlade s § 132 ObZ, a to osobitne vo veci vymenovania/odvolania konateľa a zmeny sídla obchodnej*

spoločnosti?“ Najvyšší súd k nej uviedol, že „považuje za racionálnu interpretáciu tohto poverenia takú, pri ktorej účel správy obchodného podielu okrem explicitne uvedeného výkonu práv konateľa implicitne zahŕňa aj nevyhnutný rozsah výkonu oprávnenia jediného spoločníka riadením spoločnosti, ktorý je v súlade s právnym rámcom prebiehajúceho dedičského konania. Dovolací súd považuje za nepochybné, že v daných skutkových a právnych okolnostiach nemal registrový súd na návrh správkyni dedičstva vykonať zápis fyzickej osoby - závetnej dedičky po poručiteľovi, ktorá vykonávala správu obchodného podielu, do obchodného registra ako konateľky, spoločníčky, ani nemala byť zapísaná zmena sídla spoločnosti, keďže takáto zmena zodpovedá zmene zakladateľskej zmluvy/listiny, čomu povaha správy dedičstva nezodpovedá.“ Štvrtou otázkou sa sťažovateľka pýtala: „Ak bol poručiteľ jediným spoločníkom v obchodnej spoločnosti a okamihom jeho smrti celý jeho majetok nadobudla len jedna osoba (zákonný/závetný dedič), je táto osoba do skončenia dedičského konania oprávnenou na výkon pôsobnosti valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti v súlade s § 132 ObZ, ak by osobitným uznesením tretia osoba nebola ustanovená za správcu časti dedičstva podľa § 182 CMP?“ Najvyšší súd uviedol, že „vedomý si dôležitosť otázok dedičskej sukcesie v spoločnostiach s ručením obmedzeným, ktoré majú jediného spoločníka a jediného konateľa, interpretujúc právnu normu ustanovenú v § 116 ObZ a § 460 OZ v ústavnoprávnom kontexte čl. 2 ods. 2 a ods. 3 Ústavy SR uzatvára, že v prípadoch, v ktorých vystupuje jediný nespochybniteľný dedič, ktorý dedičstvo neodmietol, tento dedič vykonáva práva a povinnosti spoločníka podľa právnych noriem ObZ (napr. § 122 ObZ) a je spoločníkom de iure. V danej veci však o takúto situáciu nešlo, a teda týchto právnych účinkov sa dovolateľka nemôže domáhať.“

9. K poslednej otázke, ktorou sa sťažovateľka pýtala, či „S prihliadnutím na to, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, že ak je dedičov viac, tak títo majú od smrti poručiteľa až do prejednanja dedičstva po podielových spoluvlastníkov, tak v prípade, ak je dedič len jedna osoba, má táto osoba do skončenia dedičského konania postavenie výlučného vlastníka predmetu dedičstva?“, najvyšší súd uviedol, že „postavenie výlučného vlastníka predmetu dedičstva je relevantné v prípade nespochybniteľného dediča. Právne postavenie jediného nespochybniteľného dediča nie je dané napríklad v situáciách, v ktorých je sporný okruh dedičov, je spochybnená platnosť závetu, je spochybnená dedičská spôsobilosť dediča, existuje spor ohľadne majetkovej podstaty, t. j. či obchodný podiel patrí do dedičstva a pod. V prípade existencie sporu v dedičskom konaní, ktorý súvisí aj s časťou dedičstva - obchodným podielom, sú v zásade vždy splnené podmienky na konanie súdneho komisára aj bez návrhu postupom podľa § 179 CMP, a to ustanovením správcu časti dedičstva — obchodného podielu.“ Najvyšší súd tak prijal záver, že odvolací súd rozhodol vecne správne, a preto dovolanie posúdil v tejto časti ako nedôvodné a ako také ho v jeho celosti zamietol. Podľa najvyššieho súdu stav zápisov v obchodnom registri obchodnej spoločnosti, ktorý je dôsledkom rozhodnutí v prejednávanej veci a ktorý zodpovedá zápisom ku dňu smrti poručiteľa spoločníka obchodnej spoločnosti, je stavom zodpovedajúcim právnej úprave a konajúce súdy pri interpretácii a aplikácii právnych noriem nepochybili.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí dovolania podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že najvyšší súd nesprávnym, nepreskúmateľným a ústavne neudržateľným spôsobom aplikoval svoje všeobecné právne názory na skutkový stav vo veci

sťažovateľky, čím porušil sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti označené práva. Zdôrazňuje, že postavenie sťažovateľky ako jedinej závetnej, zároveň neopomenuteľnej a nespochybniteľnej dedičky, ako aj prípadnú potenciálnu spornosť tohto jej postavenia je potrebné posudzovať nie ku dňu rozhodovania najvyššieho súdu, ale len ku dňu, keď bola sťažovateľka zapísaná do obchodného registra ako štatutárny zástupca zapísanej osoby, t. j. k 13. marcu 2019. V rámci svojej argumentácie ďalej uvádza:

a) Manželka poručiteľa síce iniciovala konanie o určenie, že obchodný podiel patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), avšak predmetná žaloba bola spísaná až 2. novembra 2020. Toto konanie prebiehalo na okresnom súde pod sp. zn. 8C/39/2020 a bolo zastavené uznesením z 2. decembra 2021 na základe späťvzatia žaloby. Predmetné konanie tak nielenže začalo prebiehať viac ako rok a sedem mesiacov po vykonaní zápisu sťažovateľky ako štatutárneho zástupcu, ale spornosť žalobou uplatneného nároku bola len umelo vykonštruovaná manželkou poručiteľa. Dodáva, že podľa konštantnej judikatúry a odbornej literatúry do BSM patrí len hodnota obchodného podielu, a nie samotný obchodný podiel ako taký, z čoho vyplýva, že ani v prípade, ak by existoval rozdiel v názoroch medzi manželkou poručiteľa a sťažovateľkou o tom, či obchodný podiel obchodnej spoločnosti patrí do BSM alebo nie, tak uvedené nie je spôsobilé akýmkoľvek spôsobom spochybniť postavenie sťažovateľky ako jedinej závetnej a zároveň neopomenuteľnej dedičky po poručiteľovi.

b) Manželka poručiteľa iniciovala aj konanie o určenie dedičskej nespôsobilosti sťažovateľky, avšak predmetná žaloba bola na Okresnom súde Topoľčany podaná až 4. mája 2021 a rozsudkom sp. zn. 11C/16/2021 z 22. apríla 2022, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/91/2022 z 25. októbra 2023, bola zamietnutá. Predmetné konanie tak začalo prebiehať viac ako po dvoch rokoch po vykonaní zápisu sťažovateľky ako štatutárneho zástupcu a zároveň bola žaloba vyhodnotená ako nedôvodná, teda aj toto konanie bolo len umelo vyvolané manželkou poručiteľa bez reálneho právneho základu.

c) Tým, že súdny komisár nevydal uznesenie podľa § 194 ods. 1 CMP a sťažovateľku ani manželku neodkázal na podanie osobitej žaloby, neoznačil žiadnu časť dedičstva za spornú.

d) Z uznesenia Okresného súdu Topoľčany č. k. 10D/587/2017-155 z 9. novembra 2018 vydaného v dedičskom konaní zároveň vyplýva, že manželka poručiteľa bola s obsahom závetu oboznámená najneskôr v novembri 2018 a tento nerozporevala v žiadnej jeho časti. Z uvedených skutočností vyplýva, že postavenie sťažovateľky ako jedinej závetnej a zároveň neopomenuteľnej dedičky nebolo dosiaľ žiadnym právne relevantným spôsobom spochybnené a rozporované.

e) Najvyšší súd nesprávne vyhodnotil skutkový stav predmetného prípadu, keď postavenie sťažovateľky v čase 27. februára 2019, keď došlo k jej vymenovaniu za konateľku, a 8. marca 2019 (správne má byť 13. marca 2019, pozn.), keď došlo registrovým súdom k povoleniu zápisu zmeny zapísaných údajov do obchodného registra, vyhodnotil ako také, keď „*nebolo potvrdené postavenie jediného nespochybniteľného dediča obchodného podielu*“, a to s poukazom na konania, ktoré začali prebiehať až po prijatí predmetných rozhodnutí.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie základného práva vlastniť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 17

charty) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľky, a to z dôvodu nepreskúmateľnosti a ústavnej neutržateľnosti právneho posúdenia postavenia sťažovateľky ako jedinej nespochybniteľnej dedičky obchodného podielu.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

12. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neutržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

13. Ústavný súd sa preto v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby v kontexte uplatnených sťažnostných námietok posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces, ktorých porušenie sťažovateľka namieta.

14. V zmysle ťažiskovej námietky sťažovateľky najvyšší súd nesprávne posúdil skutočnosť, či v prípade sťažovateľky ide o nespochybniteľnú dedičku s dôsledkami na výkon práv a povinností spoločníka obchodnej spoločnosti podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Argumentuje, že najvyšší súd mal postavenie sťažovateľky posudzovať ku dňu, keď bola sťažovateľka zapísaná do obchodného registra ako štatutárny zástupca zapísanej osoby, t. j. k 13. marcu 2019.

15. V napadnutom uznesení sa najvyšší súd podrobne venoval viacerým zásadným hmotnoprávnym a procesnoprávnym otázkam súvisiacim s problematikou dedenia obchodného podielu, so správou obchodného podielu počas dedičského konania a s dopadom riešení týchto otázok na registrovú prax. Sústreďujúc sa na obsah argumentácie uplatnenej v ústavnej sťažnosti, ústavný súd považuje za nevyhnutné poukázať na právny záver, ktorý najvyšší súd vyslovil v súvislosti s oprávnenosťou sťažovateľky na výkon zmien v obchodnom registri ešte pred skončením dedičského konania a podľa ktorého konštatoval, že za skutkových a právnych okolností daných vo veci sťažovateľky nemal registrový súd na návrh sťažovateľky ako správkyne časti dedičstva – obchodného podielu vykonať zápis fyzickej osoby – závetnej dedičky po poručiťovi, ktorá vykonávala správu obchodného podielu, do obchodného registra ako konateľky, spoločníčky ani nemala byť zapísaná zmena sídla spoločnosti, keďže takáto zmena zodpovedá zmene zakladateľskej zmluvy/listiny, čomu povaha správy dedičstva obmedzená výlučne účelom daným dedičským konaním – udržaním danej majetkovej hodnoty tak, aby táto mohla byť predmetom dedenia v podľa možnosti nezmenenom stave, nezodpovedá. Zároveň uviedol, že v danom prípade nebolo potvrdené postavenie jediného nespochybniteľného dediča obchodného podielu, ktorý by aj pred právoplatným ukončením dedičského konania mohol vykonávať práva a povinnosti spoločníka

v spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 122 a nasl. Obchodného zákonníka a je spoločníkom *de iure*. Vychádzal pritom zo skutkových zistení, poukazujúc aj na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 44/2023-27 z 18. júla 2023, podľa ktorých bola v priebehu dedičského konania zo strany manželky poručiteľa spochybnená dedičská spôsobilosť sťažovateľky, a to podaním žaloby na Okresnom súde Topoľčany 4. mája 2021 (hoc neúspešne, pozn.), o ktorej bolo rozhodnuté rozsudkom sp. zn. 11C/16/2021 z 22. apríla 2022, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/91/2022 z 25. októbra 2023.

16. V zmysle § 35 CMP súd je povinný zistiť skutočný stav veci. Podľa § 36 CMP súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

17. Podľa § 289 CMP konaním o zosúladienie údajov sa má dosiahnuť zhoda zápisu v obchodnom registri so skutočným právnym stavom inak ako na základe návrhu na zápis údajov do obchodného registra.

18. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

19. Podľa § 217 ods. 1 CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania tým nie sú dotknuté. Podľa § 234 ods. 2 CSP ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

20. Konanie o zosúladienie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom [§ 278 písm. b) CMP] slúži ako prostriedok nápravy neželaného stavu, keď sa aktualizácia údajov obchodného registra nedosiahla prostredníctvom konania o zápise údajov [§ 278 písm. a) CMP], najmä preto, lebo zapísaná osoba (resp. fyzické osoby, ktoré sú za ňu oprávnené konať) nesplnila povinnosť podať včas návrh na zápis údajov. V rámci konania podľa § 278 písm. b) CMP registrový súd skúma, či sú splnené materiálne predpoklady na zápis, t. j. zisťuje skutočný stav veci.

21. Reagujúc tak na kľúčovú námietku sťažovateľky (pozri bod 13 tohto uznesenia), ústavný súd uvádza, že pre rozhodnutie súdu v konaní o zosúladienie údajov podľa § 278 písm. b) a § 289 a nasl. CMP je rozhodujúci skutočný stav veci v čase vyhlásenia rozhodnutia v tomto konaní. Ak teda najvyšší súd pri formulovaní svojich právnych záverov vychádzal zo zistenia, ktoré vyšlo najavo už v priebehu dedičského konania, o existencii konania spochybňujúceho okruh dedičov po poručiteľovi (prebiehajúceho v čase vydania uznesenia okresného súdu, pozn.) s následkom nepotvrdenia postavenia jediného nespochybniteľného dediča obchodného podielu, nemožno jeho právne názory považovať za nepreskúmateľné a ústavne neudržateľné. Názor sťažovateľky, v zmysle ktorého mal najvyšší súd, posudzujúc existenciu sporu v dedičskom konaní týkajúceho sa dotknutej časti dedičstva, izolovane vychádzať zo skutkového a z právneho stavu v čase zápisu sťažovateľky ako štatutárneho zástupcu zapísanej osoby do obchodného registra, t. j. k 13. marcu 2019 (navyše bez bližšieho zdôvodnenia, prečo tak mal postupovať, pozn.), nie je opodstatnený, pretože, vychádzajúc z charakteru a účelu konania o zosúladienie údajov, konajúce súdy v rámci ich úlohy skúmania materiálnych predpokladov na zápis údajov boli povinné zohľadniť skutočný stav veci, teda aj skutkové zistenia vzťahujúce sa na ďalší priebeh dedičského konania. Ako najvyšší súd konštatoval, z nich napokon vyplynulo, že postavenie sťažovateľky ako jedinej dedičky malo byť spochybnené.

22. Ústavný súd tak pri preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Právne závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k zamietnutiu dovolania, majú podľa názoru ústavného súdu oporu v aplikovaných ustanoveniach Civilného mimosporového poriadku a Civilného sporového poriadku. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov považuje ústavný súd za ústavne konformný, nepopierajúci ich účel a význam, preto podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky. V kontexte sťažovateľkou uplatnených námietok, ktoré ústavný súd hodnotí ako nedôvodné, považuje ústavný súd odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za ústavne konformné, na základe čoho konštatuje, že mu nemožno vytknúť vady, ktoré by viedli k porušeniu práv vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy:

23. Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 17 charty:

24. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. 6. 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

25. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani príloh k nej priložených podľa názoru ústavného súdu nevyplývajú žiadne dôvody na záver, že by všeobecný súd aplikoval v právnej veci sťažovateľky právo Európskej únie.

26. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 17 charty napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu